

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร โดยนำเสนอสาระสำคัญแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 หลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 3 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

รายละเอียดของแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 หลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และนำความรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์พัฒนาให้เข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน รู้จักเลือกใช้โดยเฉพาะการประยุกต์เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิตและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และสามารถบริหารจัดการธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานประกอบการ ด้วยความขยันหมั่นเพียร และสำนึกในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตด้านเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าปฏิบัติงานเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ในงานอุตสาหกรรม การสื่อสารโทรคมนาคม อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

2. เพื่อฝึกฝนให้มีความคิดริเริ่ม มีนิสัยในการค้นคว้าและปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถแก้ปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล ปฏิบัติงานด้วยหลักวิชาการที่มีการวางแผน และควบคุมอย่างรอบคอบ ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและการบริหารธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง

3. เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม ความมีระเบียบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน หมั่นเพียร ความสำนึกในจรรยาบรรณแห่งอาชีพ และความรับผิดชอบต่อน้ำที่ และสังคม

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิต แยกตามหมวดวิชาและกลุ่มวิชา ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	33	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	96	หน่วยกิต
2.1 วิชาแกน	6	หน่วยกิต
2.2 วิชาพื้นฐานวิชาชีพ	15	หน่วยกิต
2.3 วิชาเฉพาะด้าน	66	หน่วยกิต
2.3.1 วิชาชีพบังคับ	45	หน่วยกิต
2.3.2 วิชาชีพเลือก	21	หน่วยกิต
2.4 วิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	9	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

กลุ่มวิชาแกน จำนวน 6 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต(ท-ป)
5571105	ภาษาอังกฤษเทคนิค 1	3(3-0)
5571106	ภาษาอังกฤษเทคนิค 2	3(2-2)

กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 15 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต(ท-ป)
5571407	วงจรไฟฟ้า	3(2-2)
5581101	คณิตศาสตร์วิศวกรรม	3(3-0)
5581103	เขียนแบบวิศวกรรม	3(2-2)

5581604	การโปรแกรมคอมพิวเตอร์	3(2-2)
5582102	การจัดการธุรกิจขนาดย่อมในงานอิเล็กทรอนิกส์	3(3-0)

กลุ่มวิชาชีพบังคับ จำนวน 45 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต(ท-ป)
5571109	มูลฐานทางวิศวกรรมไฟฟ้า	3(3-0)
5581102	คณิตศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์	3(3-0)
5582101	การออกแบบวงจรอิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5582103	การวิเคราะห์วงจรอิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5582104	เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5582208	วงจรดิจิทัล	3(2-2)
5582705	เครื่องมือวัดอิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5582802	ไมโครโปรเซสเซอร์และไมโครคอนโทรลเลอร์	3(2-2)
5583105	สายส่งสายอากาศและการแพร่กระจายคลื่นวิทยุ	3(2-2)
5583406	อิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม	3(2-2)
5583408	ระบบควบคุมอัตโนมัติ	3(2-2)
5583702	การเขียนโปรแกรมภาษาซี	3(2-2)
5583711	การสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์	3(2-2)
5584901	วิจัยและพัฒนางานอิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5584902	การบริหารงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์	3(3-0)

กลุ่มวิชาชีพเลือก จำนวน 21 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต(ท-ป)
5513301	วิศวกรรมความปลอดภัย	3(3-0)
5582502	หลักการสื่อสาร	3(2-2)
5583403	การวัดและควบคุมทางอุตสาหกรรม	3(2-2)
5583404	เซนเซอร์และทรานสดิวเซอร์	3(2-2)
5583407	เพาเวอร์อิเล็กทรอนิกส์	3(2-2)
5583504	เทคโนโลยีการสื่อสาร	3(2-2)
5583705	การจัดและบริหารงานอิเล็กทรอนิกส์	3(3-0)

5584301	เทคโนโลยีโทรทัศน์	3(2-2)
5584302	เทคโนโลยีโทรศัพท์	3(2-2)
5584303	เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่	3(2-2)
5584304	อิเล็กทรอนิกส์ยานยนต์	3(2-2)
5584305	อิเล็กทรอนิกส์ในสำนักงานและภายในบ้าน	3(2-2)
5584306	วิทยาการหุ่นยนต์	3(2-2)
5584703	การประยุกต์ใช้งานไมโครคอนโทรลเลอร์	3(2-2)
5584713	การซ่อมบำรุงไมโครคอมพิวเตอร์	3(2-2)
5584803	สัมมนาและบรรยายพิเศษวิชาชีพทางเทคโนโลยี	3(2-2)

กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 9 หน่วยกิต ประกอบด้วย

รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต(ท-ป)
5504803	สหกิจศึกษา	9(0-800)
5584801	เตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์	2(90)
5584802	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์	3(250)

หมายเหตุ ถ้าไม่เลือกเรียนวิชา สหกิจศึกษา ให้ไปเลือกเรียน วิชา 5584801 เตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ และ 5584802 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ และเรียนเพิ่มในวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต

ข้อกำหนดเฉพาะ

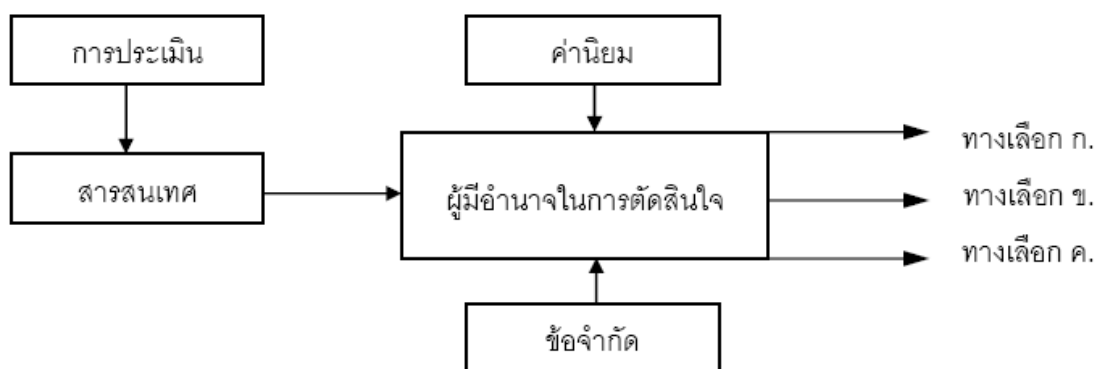
นักศึกษาสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 จะต้องลงทะเบียนเรียน รายวิชา 5581104 ปฏิบัติการทางเทคโนโลยี โดยไม่นับหน่วยกิตรวม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่จะนำเสนอนี้ ประกอบด้วย ความหมายของการประเมินหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ความสำคัญ ของการประเมินหลักสูตร และหลักการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ (Judgement) และ/หรือ ค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับ เกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดัง ภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 นิยามของการประเมินเพื่อการตัดสินใจ

ที่มา : สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541 : 21

การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์การตัดสินใจ ทางทางเลือก ปรับปรุงข้อบกพร่องและวางรูปแบบกำหนดโครงสร้าง ตลอดจนการดำเนินการใช้ หลักสูตร (Worthen and Sanders. 1973 : 209) ซึ่งสตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตร คือกระบวนการในการหาข้อมูลเก็บข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกอื่นที่ดีกว่าเดิม ส่วนครอนบาค (Cronbach) ให้ความหมายว่าการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องของ โปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา (ทิสนา แจมมณี. 2537 : 135) กล่าวโดยสรุป การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการแสวงหาและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการตัดสินคุณค่าและตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

โดยทั่วไปการประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการคือ (ทิสนา เขมมณี. 2537 : 134)

2.2.1 เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถสนองต่อวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่

2.2.2 เพื่อตัดสินใจว่า การวางเค้าโครงและระบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตร เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

2.2.3 เพื่อวัดผลดูว่า ผลผลิตคือผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไรนอกจากจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรดังกล่าวอาจมีจุดมุ่งหมายเพิ่มเติมอีกดังนี้

- 1) เพื่อวินิจฉัยหาข้อบกพร่อง จุดอ่อน จุดแข็งของหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานของหลักสูตรที่ถูกต้อง
- 2) เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการดำเนินงานของหลักสูตร
- 3) เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.3 ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ทั้งนี้เพราะการประเมินหลักสูตรจะก่อให้เกิดประโยชน์สำคัญ ๆ ในลักษณะต่อไปนี้

2.3.1 ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตร การใช้หลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาหลักสูตร

2.3.2 ทำให้ทราบว่า การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

2.3.3 ช่วยให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรในแต่ละระดับ ทราบข้อบกพร่อง จุดอ่อน จุดแข็งของการดำเนินงานตามหลักสูตรในแต่ละขั้นตอน มีโอกาสที่จะปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.4 ช่วยให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร ได้ทราบถึงความสำเร็จของหลักสูตรที่จัดทำขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความคุ้มค่า คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้น และช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลว่าควรเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรต่อไปอย่างไร

2.3.5 ข้อมูลผลการประเมินหลักสูตรที่ย้อนกลับ (Feedback) ถึงผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรจะช่วยกระตุ้นเพิ่มพลังงูในต่อการเร่งรัด ปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.4 หลักการประเมินหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตรมีหลักการ ดังนี้ (บุญเชิด ภิญ โญอนันตพงษ์, 2522 : 10 ; อมรา รัตตากรและทักษิณี ประธาน, 2522 : 7)

2.4.1 กำหนดสิ่งที่จะประเมินให้ชัดเจนและวัดได้ การประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อตัดสินคุณค่า จึงต้องกำหนดว่าตัดสินใจให้คุณค่าในเรื่องอะไรให้ชัดเจน แน่นอน ผู้ประเมินจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลตรงกับความต้องการที่จะประเมินจริงๆ ไม่เสียเวลาไปเก็บข้อมูลในเรื่องอื่นๆ ที่ผิดไปจากจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้ผู้ประเมินจะต้องคำนึงถึงเทคนิค วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงของเรื่องนั้นๆ ให้มากที่สุด

2.4.2 วางแผนการประเมินให้รัดกุม สะดวก ประหยัด และเป็นไปได้ การประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ และทันเวลาที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ ผู้ประเมินจึงต้องวางแผนการเก็บข้อมูลให้รัดกุม จึงจะได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้

2.4.3 การเก็บข้อมูล ควรใช้เทคนิคหลายอย่าง เพื่อให้การประเมินมีความครอบคลุมสิ่งที่จะประเมิน

2.4.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่วัด และจุดประสงค์ของการประเมินความสำคัญของการประเมิน คือการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ เพราะเกณฑ์เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของ สิ่งที่จะประเมิน และเป็นตัวบ่งทิศทาง หรือเป้าหมายของการประเมินในการวางแผนการประเมินผู้ประเมิน จึงต้องกำหนดเกณฑ์ในการประเมินให้สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการประเมินและเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.5 เลือกใช้เครื่องมือในการประเมินที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน

2.4.6 ตระหนักถึงข้อจำกัดของเทคนิคการประเมินแต่ละอย่าง เทคนิคการประเมินมีหลายแบบ แต่ละแบบมีข้อจำกัดเฉพาะตัว ผู้ประเมินต้องรู้จักเลือกใช้เทคนิคการประเมินให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและสภาพแวดล้อมของสิ่งที่จะประเมิน

2.4.7 ปราศจากความลำเอียงกล่าวโดยสรุปการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการหาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าและตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิต ตัดสินคุณค่า วินิจฉัยข้อบกพร่อง จุดอ่อนจุดแข็งของหลักสูตรที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหลักการประเมินหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนการประเมิน กำหนดเกณฑ์การประเมิน เลือกใช้เครื่องมือและประเมินโดยปราศจากความลำเอียง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้นำมาเป็นหลักการสำคัญในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้

ตอนที่ 3 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

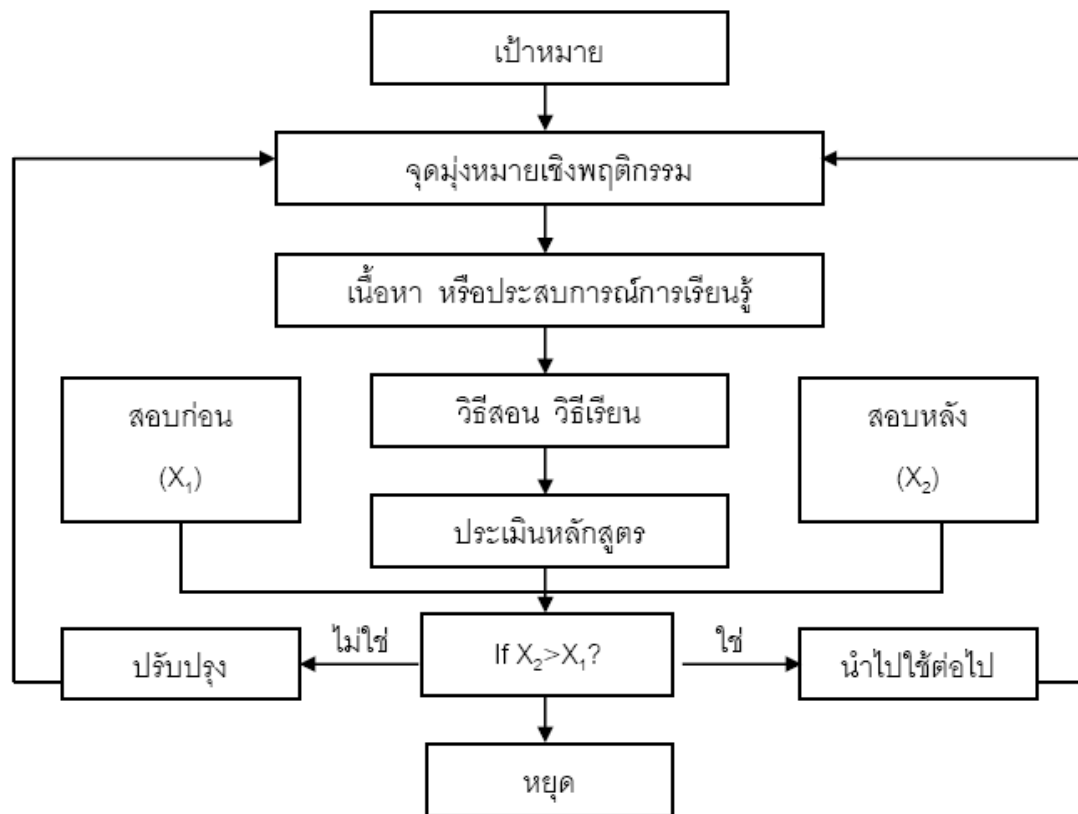
รูปแบบการประเมินหลักสูตร เป็นกรอบแนวคิดหรือแบบแผนในการประเมินหลักสูตรซึ่งมีนักประเมินได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรไว้แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

แนวคิดเบื้องต้นในการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) ก็คือ การคำนึงถึงองค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันคือจุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ จากแนวความคิดนี้จะเห็นได้ว่าหลักสูตรใดๆ จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น คุ้ได้จาก ผลผลิตของหลักสูตรว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในตอนแรกหรือไม่เพียงใด แนวความคิดนี้บางคนเรียกว่า “รูปแบบที่ยึดความสำเร็จของเป้าหมายหลัก” (Goal Attainment Model) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทางการประเมินที่สำคัญ 2 ประการคือ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์, 2544 : 99-100)

3.1.1 เพื่อตัดสินว่า เป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบความสำเร็จก็เก็บไว้ใช้ ส่วนใดที่ไม่ประสบความสำเร็จก็ทำการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง

3.1.2 เพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษา ในอันที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้ตามแนวคิดของไทเลอร์นี้ถือว่า การประเมินหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเสนอเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

ที่มา : ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. 2544 : 102

3.2 รูปแบบการประเมินของครอนบาค

การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) คือการรวบรวมข้อมูลและใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยที่โครงการทางการศึกษามีขอบเขตครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน การประเมินจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลหลายๆ ด้าน การประเมินจึงประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน และใช้เทคนิควิธีที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการประเมินหลักสูตรจึงไม่ควรใช้การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว ครอนบาคจึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ 3 ประการคือ (Worthen and Sanders. 1973 : 44)

3.2.1 เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชา (Course improvement) โดยการตัดสินใจว่าสื่อการเรียนการสอนอะไรหรือวิธีการสอนใดที่ให้ผลเป็นที่น่าพอใจ และมีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

3.2.2 เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับตัวบุคคล (Decision about individual) โดยการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อการวางแผนการสอน พิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อการคัดเลือก และการจัดกลุ่ม และการหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3.3 เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการบริหาร (Administrative regulation) โดยการพิจารณาว่าระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เป็นอยู่นั้นดี หรือไม่ อย่างไร ครูแต่ละคนมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพเพียงไรสำหรับแนวทางการประเมินนั้น ครอนบาคได้เสนอให้ทำการประเมิน 4 ด้านคือ (Worthen and Sanders. 1973 : 43-49; ส.วาสนา ปรวาลพฤกษ์. 2544 : 122-123)

1) การศึกษากระบวนการ (Process studies) เป็นการศึกษา หรือประเมินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนา โปรแกรมการเรียนการสอน วิธีการดำเนินการ โดยการเก็บข้อมูลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ส่วนนี้มุ่งเน้นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรซึ่งกำลังดำเนินการใช้หลักสูตรอยู่

2) การวัดความสามารถทั่วไป (Proficiency measures) เป็นการประเมินความสามารถของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ครอนบาคให้ความสำคัญกับคะแนนรายข้อมากกว่า คะแนนรวม เพราะคะแนนรวมจะบอกถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร แต่ไม่ให้ สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร การวัดความสามารถควรวัดทุกด้าน ไม่ควรจำกัด อยู่เฉพาะวัตถุประสงค์เท่านั้น

3) การวัดเจตคติ (Attitude measures) เจตคติเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็จะมี ความสนใจและอยากทำสิ่งนั้นๆ การวัดเจตคติสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ผลของแบบสอบถามควรดูรายละเอียดของกลุ่มที่ตอบแทนที่จะดูผลรายละเอียดของแต่ละบุคคล

4) การติดตามผล (Follow-up studies) เป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยดูผลของหลักสูตรในภาพรวมมากกว่าการที่จะเปรียบเทียบหลักสูตรต่างๆ ระหว่างกัน รูปแบบการติดตามผลอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น ศึกษาว่านักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในระดับอุดมศึกษานั้น ตอนเรียนเขามีการเรียนอย่างไร หรือดูผลการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ อาจศึกษาความก้าวหน้าของวิชาชีพหรือความก้าวหน้าทางการศึกษาในระยะยาว ผลที่ได้จากการศึกษาจะมีประโยชน์ในการวางแผนหลักสูตรใหม่ต่อไป

3.3 รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน

ไมเคิล สคริฟเวน (Micheal Scriven) เป็นนักคิด นักปรัชญาที่สำคัญคนหนึ่งของวงการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจคุณค่า (Value judgment) ซึ่งได้เสนอแนวความคิดว่าสิ่งที่นัก

ประเมินต้องทำ คือ ให้ข้อสรุปเชิงประเมิน (Evaluation conclusion) และนักประเมินต้องมีบทบาท 3 ประการ คือ การให้เป็นผู้ตัดสินคุณค่า การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำการประเมิน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ (ส.วาสนา ประวาศพุกษ์, 2544 : 140) จากการพิจารณาจุดเน้นในการประเมินของสคริปเวเน จะเห็นว่าได้เน้นการประเมินอยู่ 4 ลักษณะ (บุญส่ง นิลแก้ว, 2530:5)

3.3.1 การประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการหรือหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

3.3.2 การประเมินรวม หรือประเมินรวบยอด (Summative evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลของหลักสูตร ซึ่งจะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้หลักสูตรแล้ว เพื่อเป็นการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ตลอดจนการหาจุดเด่นหรือจุดบกพร่องของหลักสูตรที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อนำไปใช้กับหลักสูตรอื่นต่อไป

3.3.3 การประเมินภายใน (Intrinsic evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ภายในตัวของมันเอง เช่น การประเมินเนื้อหา จุดมุ่งหมาย กระบวนการให้คะแนน เจตคติของครู เป็นต้น

3.3.4 การประเมินผลสำเร็จ (Pay – off evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากสิ่งต่างๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร เช่น การประเมินผลที่เกิดจากการสอนของครูที่มีต่อนักเรียน หรือผลที่เกิดขึ้นกับครู ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง เป็นต้น การประเมินตามแนวคิดของสคริปเวเน 4 ลักษณะ ดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของการประเมินเพื่อการตัดสินใจ 4 ประการดังนี้

ตารางที่ 2.1 ลักษณะการประเมินตามแนวคิดของสคริปเวเน

ลักษณะการประเมิน	การประเมินภายใน	การประเมินผลสำเร็จ
การประเมินย่อย	ตัดสินความสมบูรณ์ของเนื้อหา (เช่น โครงสร้าง ลำดับของเนื้อหา)	ตัดสินผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ
การประเมินรวม	ตัดสินขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ	ตัดสินขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้สตีเฟน ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากหลักสูตร (All relevant effect) ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งที่ได้คาดหวังจะให้เกิดและผลที่ไม่ได้คาดหวังไว้ ทั้งนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นจริงๆ จากการดำเนินการหลักสูตรซึ่งอาจเป็นผลในทางที่ดีพึงปรารถนาและไม่ดีที่ไม่พึงปรารถนาก็ได้ การประเมินหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่าการประเมินที่ไม่ยึดเฉพาะวัตถุประสงค์ (Goal-free evaluation) ดังนั้นในการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของสตีเฟน นอกจากจะต้องประเมินผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์แล้วจะต้องประเมินผลที่เกิดขึ้นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอีกด้วย

3.4 รูปแบบการประเมินของสเตก

โรเบิร์ต อี สเตก (Robert E. Stake) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินหลักสูตรในรูปแบบการประเมินความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง โดยให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าเป็นการบรรยาย และตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษา การประเมินผลหลักสูตรของสเตก จำเป็นต้องมีข้อมูล 2 ประเภท คือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรยาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสิน (Popham, 1975:31) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรยาย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท คือ

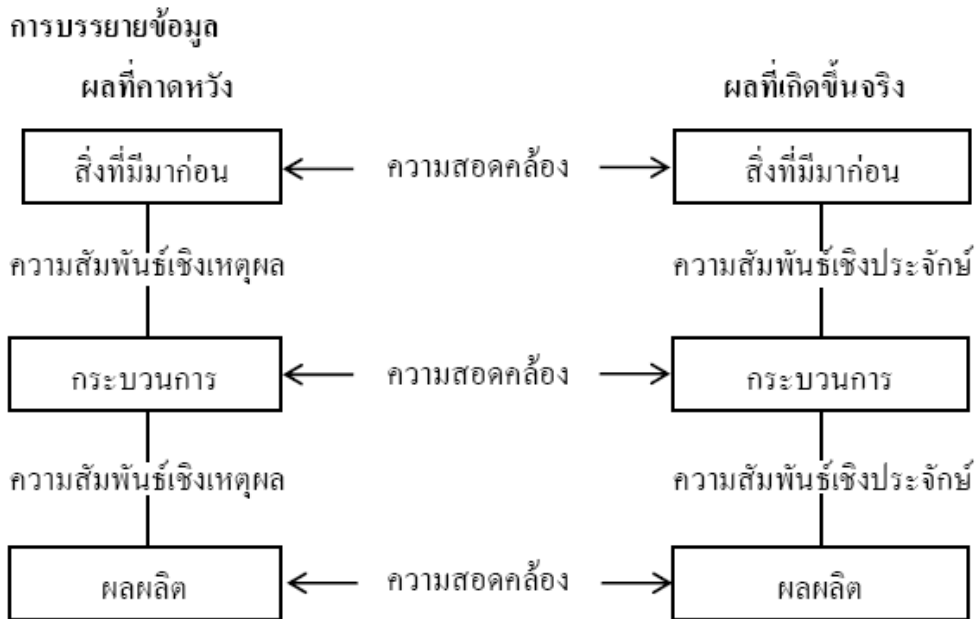
3.4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวัง หรือเป้าหมาย เป็นส่วนที่กล่าวถึงความคาดหวังหรือความต้องการขอหลักสูตรว่าต้องการให้เกิดอะไรขึ้นบ้าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) การคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่ก่อน เป็นการประเมินสิ่งที่มีอยู่ก่อนที่จะมีการดำเนินการใช้หลักสูตรหรือก่อนการเรียนการสอน เช่น ลักษณะของผู้เรียน ลักษณะของผู้สอน ลักษณะเนื้อหา อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ การจัดระบบบริหาร เป็นต้น

2) การคาดหวังเกี่ยวกับกระบวนการหรือการปฏิบัติ หมายถึง การประเมินปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นต้น

3) การคาดหวังเกี่ยวกับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น หมายถึง การประเมินความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ผลที่มีต่อผู้บริหาร ครูและสถาบัน เป็นต้น

3.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง การเก็บข้อมูลก็ต้องเก็บรวม 3 ด้านเช่นเดียวกับการคาดหวังคือ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านสิ่งที่มีอยู่ก่อน ด้านกระบวนการหรือการปฏิบัติและด้านการผลิต การบรรยายสิ่งที่ประเมินปรากฏดังภาพที่ 2.3

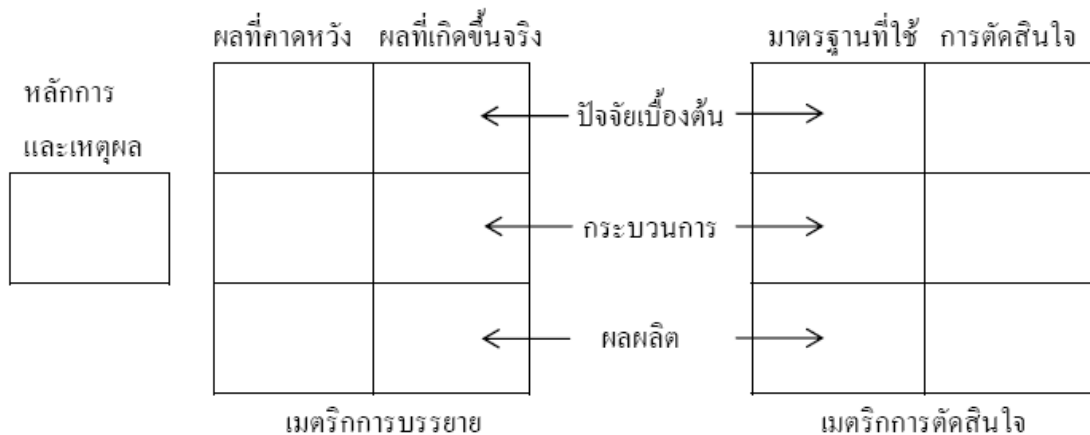
ภาพที่ 2.3 การบรรยายสิ่งที่ประเมินตามรูปแบบการประเมินของสเตก

ที่มา : Worthen and Sanders. 1973 : 118

ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจ เนื่องจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้น มิได้บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง เพียงแต่ทำให้เราทราบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่เท่านั้น จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจมาช่วยในการตัดสินใจว่าหลักสูตรประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด โดยอาศัยเกณฑ์ 2 ชนิด คือ (Worthen and Sander. 1973 : 113 - 125)

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ โดยอาจกำหนดมาจากทฤษฎี หลักการหรือการวิจัยและเอกสารอ้างอิง
2. เกณฑ์สัมพัทธ์ เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมกลุ่ม หรือยึดเอาลักษณะของโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่งมาเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา 2 ชนิดนี้ ผู้ประเมินจะต้องแยกเป็นสี่ประเภท คือผลที่คาดหวัง ผลที่เกิดขึ้นจริง มาตรฐานที่ใช้ประเมินและการตัดสินใจ รูปแบบการประเมินของสเตกเสนอไว้ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมินตามรูปแบบการประเมินของสเตก
ที่มา : Worthen and Sanders. 1973 : 113

รายละเอียดของการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมินตามรูปแบบของการประเมินของสเตก
มีดังนี้

1. **หลักการและเหตุผล** เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโปรแกรม ซึ่งอาจจะเขียนหรือไม่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ หลักการและเหตุผลนี้ เป็นพื้นฐานในการกำหนดสิ่งที่คาดหวัง
2. **เมตริกการบรรยาย** คือ ส่วนที่ใช้บรรยายภาพรวมของข้อมูลที่ได้จากการประเมินเมตริกนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผลที่คาดหวัง และผลที่เกิดขึ้นจริงเมื่อพิจารณาทั้งสองแนวแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันในแนวตั้ง และมีความสอดคล้องกันในแนวนอน แสดงว่าหลักสูตรนั้นสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. **เมตริกการตัดสินใจ** เป็นส่วนของการตัดสินใจคุณค่าหรือคุณค่าของโปรแกรมคือการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วนคือ
 - 1) **มาตรฐานที่ใช้** ซึ่งจะบ่งชี้ว่าโปรแกรมการศึกษาที่ประเมินมีคุณภาพหรือบรรลุเป้าหมายหรือไม่ โดยอาศัยมาตรฐานที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ก็ได้
 - 2) **การตัดสินใจ** เป็นขั้นตอนที่พิจารณาว่าโปรแกรมทางการศึกษามีคุณภาพเพียงใดมีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง โดยอาศัยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้กับมาตรฐาน การเปรียบเทียบอาจจะใช้การเปรียบเทียบสัมบูรณ์หรือการเปรียบเทียบสัมพัทธ์ก็ได้

3.5 รูปแบบการประเมินของของสตัฟเฟิลบีม

ดาเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม เสนอแนวคิดในการประเมินเพื่อการตัดสินใจ 4 ประการ คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning decisions) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง (Structuring decisions) การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Implementing decisions) และการตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Recycling decisions) การประเมินที่จะนำไปสู่การตัดสินใจทั้ง 4 ประการนั้น สตัฟเฟิลบีมได้เสนอแนวคิดว่าควรประเมินองค์ประกอบ 4 ด้านคือ (Worthen and Sanders, 1973 :128-150)

3.5.1 การประเมินบริบท (Context evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เช่น นโยบาย กฎหมาย แผนพัฒนา ความต้องการ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดหลักการและเหตุผลสำหรับใช้ในการตั้งจุดหมาย วิธีการประเมินทำโดยการบรรยายบริบทเปรียบเทียบกับตัวป้อนและผลที่ได้รับจริงๆ กับสิ่งที่คาดหวังไว้ โดยการเปรียบเทียบเชิงระบบที่เกิดขึ้นจริงสิ่งที่เป็นไปได้ของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง

3.5.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจว่าหน่วยงานมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด ยุทธวิธีที่ใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นอย่างไร การดำเนินตามหลักสูตรหรือจะได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งใดบ้าง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกแนวทางการใช้หลักสูตร ให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่

3.5.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของการใช้หลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของหลักสูตร ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ ปรับปรุงแผนการใช้หลักสูตร ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

3.5.4 การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เมื่อการใช้หลักสูตรจบสิ้นลงหรือครบวงจร รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่า ควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไร จะล้มเลิกหรือปรับปรุงจุดใดจากแนวคิดในการประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านดังกล่าว จึงเรียกแนวคิดในการประเมินนี้ว่ารูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการประเมินเขียนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจได้ดังภาพที่ 2.5

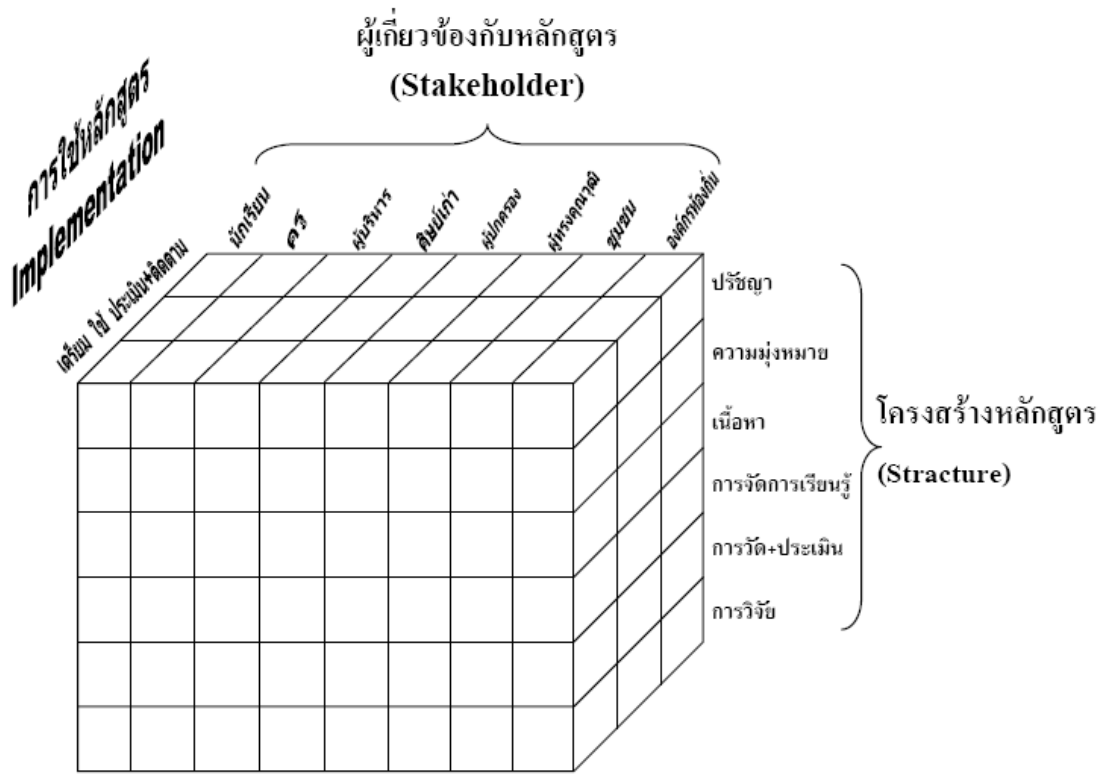
	ความคาดหวัง	ความเป็นจริง
เป้าหมาย	การตัดสินใจในการวางแผน ถูกสนับสนุนโดยการ ประเมินบริบท	การตัดสินใจในความสำเร็จถูก สนับสนุนโดยการประเมินผลผลิต
วิธีการ	การตัดสินใจในการออกแบบ ดำเนินการหรือโครงสร้างถูก สนับสนุนโดยการประเมิน ปัจจัยนำเข้า	การตัดสินใจในการใช้วิธีการ ดำเนินการ ถูกสนับสนุนโดยการประเมิน กระบวนการ

ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและตัดสินใจ

ที่มา : Worthen and Sanders. 1973 : 135

3.6 รูปแบบการประเมินผลของสมบรูณ์ ชิตพงศ์

สมบรูณ์ ชิตพงศ์ (2546 : 1 – 4) ได้เสนอรูปแบบการประเมิน ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือขั้นเตรียม ขั้นใช้ และขั้นประเมินติดตามผล โดยใช้ข้อมูลผลการใช้หลักสูตรจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ตลอดจนผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตรได้แก่ หน่วยงาน องค์กร ชุมชน เป็นต้นซึ่งข้อมูลจากผลการใช้หลักสูตรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว ทำให้ได้ข้อมูลในอันที่จะนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรในทุกๆ ส่วน คือ ปรัชญา ความมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการ เรียนรู้การวัดประเมินผล และการวิจัย ดังรูปแบบในการประเมิน ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 รูปแบบการประเมินของสมบูรณ์ ชิตพงศ์
ที่มา : สมบูรณ์ ชิตพงศ์. 2546 : 2

การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้ สามารถดำเนินการประเมินได้ทั้งระบบ (Macro) หรือเฉพาะในแต่ละส่วนย่อย (Micro) เพื่อการพัฒนาเฉพาะส่วนนั้นๆ ดัง Micro model ที่ต้องการประเมินเฉพาะส่วน เช่น ประเมินขั้นใช้ – การจัดการเรียนรู้ – นักเรียน ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 การประเมินการใช้หลักสูตร (การใช้)
ที่มา : สมบูรณ์ ชิตพงศ์. 2546 : 2

หรือถ้าต้องการประเมินทุกส่วนของโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนใช้หลักสูตรอันเป็นการเตรียมก่อนใช้เป็น Micro model เตรียม – ผู้ทรงคุณวุฒิ – โครงสร้างหลักสูตร ดังภาพที่ 2.8

เตรียม (การใช้)

ภาพที่ 2.8 การประเมินการใช้หลักสูตร (การเตรียม)

ที่มา : สมบูรณ์ ชิตพงศ์. 2546 : 3

ในการประเมินหลักสูตร จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการประเมินอย่างรอบคอบโดยตั้งเป้าหมายในการประเมินในส่วนที่เป็น Micro model ให้ได้ครบในทุกส่วน จนทำให้สามารถลงสรุปผลการประเมินทั้งระบบ (Macro model) ได้จากรูปแบบหรือแนวคิดในการประเมินดังกล่าวข้างต้นสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. แนวคิดในการประเมินของรูปแบบต่างๆ ให้ความสนใจเกี่ยวกับการประเมินเพื่อการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมค่อนข้างน้อย

2. แนวคิดในการประเมินส่วนใหญ่มุ่งเน้นการประเมินในระยะของการนำหลักสูตรไปใช้หลังการใช้หลักสูตร(ผลผลิตหลักสูตร) ค่อนข้างละเลยการประเมินระยะก่อนการพัฒนาหลักสูตรหรือสิ่งที่มีมาก่อนการพัฒนาหลักสูตร คือความต้องการของสังคม ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการหลักสูตร

3. การบริหารหลักสูตร การสนับสนุนส่งเสริมและการประสานงานในการดำเนินการใช้หลักสูตร ซึ่งกลไกสำคัญที่จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลสำเร็จ ยังขาดความสนใจที่จะทำการประเมินจากแนวคิดต่างๆ

4. แนวทางในการประเมินของรูปแบบต่างๆ ค่อนข้างเสนอไว้อย่างกว้างๆ ยังไม่ได้มีการเสนอแนะวิธีดำเนินการและวิธีการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่จะประเมินให้ชัดเจน

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

รัชณี พลแสน (2548) ได้ทำการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายที่ดิน และทรัพย์สิน (2 ปี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 2) ประเมินความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร และ 3) ประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายที่ดิน และทรัพย์สิน (2 ปี) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ วัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสม ชุมวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัยอยู่ในระดับมาก แต่ควรมีการปรับปรุงชุดวิชากฎหมายมหาชนให้ทันสมัยมากขึ้น ในด้านการจัดการเรียนการสอน เอกสาร/สื่อประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ ความเหมาะสมของรูปแบบรายการสอนทางวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชา และรายการสอนทางวิทยุโทรทัศน์อยู่ในระดับดี ความรวดเร็วในการแจ้งผลการสอบอยู่ในระดับพอใช้ ในด้านการประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสาขาวิชานิติศาสตร์ และส่วนใหญ่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ร้อยละ 97.1 หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรกฎหมายที่ดินและทรัพย์สิน มสธ. แล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ ไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านกฎหมาย

สมใจ ทองเนืองงาม และ ยุพิน ลิ้มฉัตรมงคล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประเมินหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรในด้านเนื้อหาของหลักสูตร ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร กระบวนการบริหารหลักสูตร และผลลัพธ์ของหลักสูตร ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้ประกอบการที่นักศึกษาฝึกสหกิจศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วน

กระบวนการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก สรุปโดยภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

กรอุษา ศรีสุวรรณ (2552) ได้ทำการวิจัยประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2542 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 314 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน อาจารย์ จำนวน 95 คน นิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 6 จำนวน 78 คน บัณฑิตแพทย์ 76 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตแพทย์ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ ทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบริบท ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ทุกข้อของหลักสูตรส่งเสริมผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย นอกจากนี้อาจารย์ นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น การเปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2542 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่าโครงสร้างหลักสูตรหน่วยกิตรวม 263 หน่วยกิต สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตรวมมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ ยกเว้นวัตถุประสงค์ข้อ 2 นอกจากนี้ อาจารย์ นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้เข้ารับ การศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีเหมาะสมในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ อาจารย์ นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่าการจัดเรียน การสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตแพทย์มีความคิดเห็นว่า คุณภาพบัณฑิต ด้านพุดินิสัย เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารและการสร้าง สัมพันธภาพ ด้านทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการตรวจโดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทาง ห้องปฏิบัติการ การทำหัตถการที่จำเป็น และด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านความรู้พื้นฐาน มีความเหมาะสมในระดับปาน กลาง

5. อาจารย์ นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการมีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตแพทย์มีความคิดเห็นว่า คุณภาพบัณฑิตด้านพฤติกรรม เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านทักษะทางคลินิก ด้านทักษะการตรวจโดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำหัตถการที่จำเป็น และด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ ยกเว้นด้านความรู้พื้นฐาน

ประเสริฐ ศศิธรโรจนชัย (2540) ได้ประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสายวิชาคหกรรมศาสตร์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2534 สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมอาหารสาขางานเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ใช้รูปแบบประเมินชิป ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 249 คน เป็นนักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์ นายจ้าง ผู้ประเมิน นักศึกษา ฝึกงาน ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์สอนผู้สำเร็จการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 8 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าด้านบริบท ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องของรายวิชากับความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชามีความทันสมัยน่าสนใจด้านปัจจัย บุคลากร สภาพแวดล้อมภายในวิทยาเขตฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สื่อและวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และงบประมาณมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางด้านกระบวนการ อาจารย์ที่มีการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลผลิต นักศึกษามีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

สุภาพร แนวบุตร (2540) ประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสุศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างของหลักสูตรด้านจำนวนหน่วยกิตมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื้อหาของหลักสูตรส่วนใหญ่เห็นว่าควรปรับปรุง แต่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระดับมาก ส่วนปัจจัยเบื้องต้นอื่นๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความเพียงพอ มีคุณภาพ และมีความสะดวกในการใช้บริการในระดับมาก การบริหารหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อย การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งการวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านผลผลิต พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติและความสามารถเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

สุกัญญา พรหมเนรมิต (2540) ได้ประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา

วิศวกรรมเครื่องกล(ภาคพิเศษ) คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า (1) การประเมินบริบท มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมไทย มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนมาก และสามารถนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปปฏิบัติได้จริงอยู่ในระดับปานกลาง (2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น อัตราส่วนวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาเอก : โท ในภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด และอาจารย์ผู้สอนมีภาระงานสอนมาก (3) การประเมินกระบวนการเนื้อหาวิชา ของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล (ภาคพิเศษ) มีความเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพ (4) การประเมินผลผลิต ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรภาคพิเศษมีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน

อารีย์ เจริญทอง (2540) ได้ประเมินหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับพุทธศักราช 2536 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดและประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร 30 คน อาจารย์ผู้สอน 91 คน และนักศึกษา 454 คน ด้วยการสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าด้าน จุดประสงค์รายวิชา โครงสร้าง และการจัดเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม นอกจากนี้อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องว่า ด้านการสอนมีความเหมาะสมดี การจัดบุคลากร และอาจารย์ผู้สอนตรงตามวุฒิการศึกษา ส่วนการจัดเอกสารประกอบการเรียน โสตทัศนูปกรณ์ และสถานที่ยังมีไม่เพียงพอับความต้องการ อาจารย์ผู้สอนเห็นว่า การวัด และการประเมินผลมีความเหมาะสม ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีปัญหาด้านหลักสูตร เกี่ยวกับจัดทำจุดประสงค์รายวิชาอย่างเป็นทางการ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะในด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยที่เอื้อและสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ยังไม่มีการวัดและการประเมินผลหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป

ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2544) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินเพื่อพัฒนางานศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการดำเนินงานโครงการการศึกษาทั่วไป วิธีดำเนินการวิจัย คือ การศึกษาค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การสอบถามและการประชุมระดมสมอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานมีความไม่แน่นอนมาตลอด ความเป็นผู้นำทางการศึกษาทั่วไปยังไม่เด่นชัด ยังเป็นตัวเชื่อมจุดมุ่งหมายทั้งมหาวิทยาลัยได้ไม่เต็มที่ การสนับสนุนการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังไม่สม่ำเสมอ ไม่หลากหลายและไม่เพียงพอ ยังไม่ส่งเสริมและพัฒนารายวิชาที่หลากหลาย และขาดการดูแลคุณภาพที่ชัดเจนและจริงจัง

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา (2545 : 270) ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาทั้ง 41 แห่ง เพื่อประเมินระบบ และกลไกการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ และตรวจสอบการประเมินตนเอง ของสถาบันราชภัฏใน 9 องค์ประกอบ ในส่วนขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับหลักสูตร 4 ตัวชี้วัด พบว่า

1. การสร้างหลักสูตร สถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ดำเนินการได้ในระดับ 3 ได้แก่ สถาบันมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับปรัชญา มีระเบียบวิธี แนวปฏิบัติและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามระเบียบโดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วม

2. การปรับปรุงหลักสูตร สถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ดำเนินการได้ในระดับ 3 ได้แก่ สถาบันมีผู้รับผิดชอบและมีการประเมินการใช้หลักสูตร รวมทั้งมีการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย

3. การบริหารหลักสูตร สถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ดำเนินการได้ในระดับ 4 ได้แก่ สถาบันมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีการประชุมสร้างความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอนโดยจัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร และมีการจัดอาจารย์เข้าสอนตามวุฒิ ความรู้และหรือประสบการณ์

4. การติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต สถาบันราชภัฏส่วนใหญ่ดำเนินการได้ระดับ 3 ได้แก่ สถาบันมีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิต มีคณะกรรมการและแผนติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2549 ก : บทคัดย่อ) ได้ประเมินหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากนิสิตปัจจุบัน จำนวน 2,398 คน และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 49 คน นอกจากนั้นยังจัดประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) นิสิตบัณฑิต คณาจารย์และผู้บริหารและผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ในจุดมุ่งหมายทั้ง 5 ข้อของการศึกษาทั่วไปนั้น มีเพียงข้อเดียวที่ประสบความสำเร็จมาก คือความรู้กว้างนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ด้วยตนเองและส่วนรวม นอกนั้นประสบความสำเร็จปานกลาง การสอนก็ประสบความสำเร็จปานกลาง และยังใช้การบรรยายเป็นหลัก ระบบที่ให้นิสิตเลือกอย่างอิสระไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนิสิตจะเลือกลงทะเบียนในวิชาหลักๆ ไม่ก็วิชา ความพึงพอใจในการบริหารของนิสิตและอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาทั่วไประดับมหาวิทยาลัยและคณะยังไม่เชื่อมโยงกันมากพอ

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2549 ข : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวโน้มของวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยซึ่งครอบคลุมประเด็นจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนการสอน การบริหารและแนวโน้ม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 35 แห่ง จำนวน 134 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 1,100 คน และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1,446 คนจากการวิเคราะห์เอกสารและการจัดประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus group) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตนักศึกษายังมีความเข้าใจแตกต่างกันในเรื่องทางวิชาการศึกษาทั่วไปอยู่ แต่ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไป ระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความชัดเจนขึ้น โดยเน้นการให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์กว้างขึ้น ส่วนเนื้อหาเน้นไปที่การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน แต่การสอนยังเน้นการบรรยายเป็นหลัก ส่วนในด้านการบริหารความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และแนวโน้มต้องการให้มีการวิจัยค้นคว้า และพัฒนารายวิชาใหม่ๆ ขึ้น

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2549 ค) ได้ทำวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการจัดหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ศึกษารูปแบบการจัดหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และเสนอนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี (Good practices) ในการจัดหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยโดยมีวิธีดำเนินการคือวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์หลักสูตร ศึกษากรณีตัวอย่างและการจัดประชุมเฉพาะกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของการจัดหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คือผู้บริหาร คณาจารย์และผู้เรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร การสอนเน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การบริหารจัดการยังไม่สนับสนุนหรือกระตุ้นการพัฒนาที่มีคุณภาพเพียงพอ สำหรับรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยไทยมี 2 รูปแบบหลักคือ เป็นแบบบังคับร่วม (Core curriculum) คือ การจัดรายวิชาให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันทั้งมหาวิทยาลัย และบังคับกระจาย (Distribution requirements) การจัดรายวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้แล้วแต่ละคณะ และตัวผู้เรียนเองรูปแบบที่ 2 มีแนวโน้มมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดในลักษณะที่บังคับร่วมบางรายวิชาและให้เลือกบางรายวิชา และนวัตกรรมที่พบคือมีรายวิชาบูรณาการที่มีการปฏิบัติมากขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งแนวปฏิบัติที่ดีมี 7 ขั้นตอน สำคัญคือ 1) การมีจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปเฉพาะ 2) การพัฒนาหลักสูตรตามจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป 3) การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) การสำรวจปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นระบบ 5) มีการพัฒนาคณาจารย์อย่างต่อเนื่อง 6) มีกรรมการดูแลโดยเฉพาะและ 7) มีหน่วยงานติดตามดูแลวิชาศึกษาทั่วไปโดยตรง

พิชิต ฤทธิจรูญ และคณะ (2550) ได้ทำวิจัยประเมินเรื่อง การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินองค์ประกอบเบื้องต้นของ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประเมินสภาพการดำเนินการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับ การบริหารจัดการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน รวมทั้งปัญหาและ อุปสรรค ในการดำเนินการใช้หลักสูตร และเพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเกี่ยวกับ ผลการ เรียนรู้ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนและ นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความชัดเจน ครอบคลุม พฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของสกอ. มีขอบเขตกว้างมาก ขาดความเฉพาะเจาะจง โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหารายวิชา มีความ เหมาะสมแต่โครงสร้างของกลุ่มวิชามีความแตกต่างกันมาก เนื้อหาสาระของรายวิชายังไม่ทันสมัย ขาดความน่าสนใจ ไม่สนองความต้องการของผู้เรียน ทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน ยังไม่ เหมาะสมและไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน วัสดุ สื่อและอุปกรณ์ไม่ทันสมัยและสภาพทรุดโทรม หนังสือในสำนักวิทยบริการค่อนข้างเก่าล้าสมัย ไม่ครอบคลุม และมีจำนวนน้อยไม่เอื้อต่อการ เรียนรู้ การผลิตชุดวิชาล่าช้ามาก ขาดคุณภาพ ในด้านการดำเนินการหลักสูตร พบว่าคณะกรรมการ บริหารยังไม่มี ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ อาจารย์ผู้สอนยังไม่ได้รับการชี้แจง สร้างความเข้าใจ ในจุดมุ่งหมายและปรัชญาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป การจัดลำดับวิชาในแต่ละภาคเรียน/ ชั้นปีไม่ เหมาะสม มีปัญหาในด้านการจัดอาจารย์ ผู้สอนที่ยังขาดความรู้และมีประสบการณ์ นักศึกษามี ความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการ ในด้านผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนพบว่าโดย ภาพรวมและทุกรายการอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน ในระดับปานกลาง มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ ทักษะการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วย ตนเอง ทักษะการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถด้าน การตัดสินใจด้วยข้อมูลและข้อเท็จจริงตามหลักวิทยาศาสตร์และหลักธรรม ความสามารถในการคิด ได้ อย่างมีเหตุผลความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปาน กลาง

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาสกิน, จูดิท เอ (Haskin , Judith A, 1998 : Abstract) ได้ประเมินหลักสูตรการเตรียม ความพร้อมในการเป็นพยาบาลสำหรับนักศึกษาปริญญาโท สำหรับเข้าสู่ตำแหน่งการจ้ดระบบใน การรักษา ในปี 1990 โดยเก็บข้อมูลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 กลุ่มคือ ผู้สำเร็จการศึกษา คณาจารย์ และ นายจ้างจากโรงเรียนพยาบาล 3 แห่งในท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนรัฐบาล กับโรงเรียนราษฎร์ ในช่วงปี 1991 – 1993 การศึกษาครั้งนี้ศึกษา 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการ ใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ระยะที่ 2 เป็นการใช้นิเทศของกุกบา (Guba) และ ลินคอลลิน (Lincoln) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสังเกตโดยตรงจากการสนทนากลุ่ม ใช้สถิติ ANOVA เพื่อ

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคล 3 กลุ่ม โดยใช้คำถาม 7 คำถาม สำหรับความพร้อมในการเตรียมตัวที่จะพบกับนายจ้างในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองสูงกว่าคณาจารย์และนายจ้างและบุคคลทั้ง สามกลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันว่า หลักสูตรการเตรียมความพร้อมในการเป็นพยาบาลจะต้องมีระยะเวลาศึกษาที่ไม่ยาวนานไป และต้องสอดคล้องกับความจำเป็นในการใช้งานในอนาคต

ไซโต เครจ (Saito, Craig, 2000) ได้ศึกษาความคาดหวังและความเป็นจริงของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา : การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสำหรับการฝึกเป็นมืออาชีพเนื่องมาจากแนวโน้มของคุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้ำในกลุ่มอุตสาหกรรม ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและความเป็นมืออาชีพ การศึกษาแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนผู้มืบทบพทเป็นเจ้าของเงินเพื่อใช้จ่ายทางการศึกษา ได้กลายเป็นรูปแบบทางการศึกษาเป็นสำคัญ ในทางกลับกัน คุณภาพของโปรแกรมนั้นจะต้องถูกจัดระบบใหม่ เพื่อให้มีการบริหารที่มากขึ้น คุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้ำถือเป็นส่วนสำคัญของการประเมินโปรแกรม ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ต้องการเปรียบเทียบความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา ซึ่งพบว่า นักศึกษาคาดหวังเกี่ยวกับงานของบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งอะไรที่นักศึกษาคาดหวังสิ่งที่เป็นจริงก็ควรจะเป็นเช่นนั้น เมื่อความคาดหวังเป็นไปได้ นักศึกษาก็พึงพอใจต่อโปรแกรม คณะวิชา และโรงเรียน ซึ่งจะสอนให้นักศึกษามีความเป็นมืออาชีพ ส่วนในเรื่องประสบการณ์ของการเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิต นักศึกษามองว่ากระบวนการรับเข้าความสัมพันธของนักศึกษากับคณะ และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา รายวิชาในหลักสูตร ครูผู้สอนและการประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร พบว่างานวิจัยประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วยการประเมินบริบทที่เป็นความมุ่งหมายของหลักสูตร ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร กระบวนการดำเนินการใช้หลักสูตร และผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ดังนั้นในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิป โดยมุ่งประเมินหลักสูตรทั้งระบบซึ่งประกอบด้วย การประเมินองค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตรและสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร